

Recensie: Benedetta ★★★★1/2****1/2

Kinepolis Antwerpen
maandag 13 september 2021

foto © Belga Films

Recensie:

Een mooie mirakelfilm is Benedetta van Paul Verhoeven. De biografische dramafilm die losjes gebaseerd is op het boek Immodest Acts: The Life of a Lesbian Nun in Renaissance Italy uit 1986 van Judith C. Brown situeert zich in de zeventiende eeuw. De tijd dat onze wereld te kampen kreeg met een "javel", er is een link naar de actualiteit - pandemie. Hier is het de pest die ervoor zorgt dat de lijken op straat liggen. Benedetta (ijzersterk neergezet door Virginie Efira) is dan abdis van het klooster in Pescia nadat er stigmata (wonden die blijven bloeden en verwijzen naar de kruising van Jezus) aan haar polsen en voeten te zien waren.

Die zorgen voor verdeeldheid onder de nonnen. Christina (Louise Chevillotte) en Felicita (Charlotte Rampling), die tot dan abdis was, vermoeden dat Benedetta deze zelf heeft aangebracht. Felicita wil deze tekenen niet herkennen als een signaal van God omdat Benedetta aan haar voorhoofd, waar de doornenkroon van Jezus zat, niet bloedt maar ook omdat het zou betekenen dat ze dan terug een gewone non zou worden. De strijd om het leiderschap onder vrouwen, zien we dan ook.

Niet veel later zal Benedetta ook aan haar voorhoofd bloeden. Maar Christina merkt aan het Mariabeeld waar Benedetta als kind al onder kwam te liggen (en het wonderwel overleefde) een glasscherf met bloed wat haar vermoedens alleen maar lijkt te bevestigen dat alles in scene is gezet. De mannen overrulen de vrouwen echter en zien vooral dit als een kans voor het klooster om behoorlijk wat giften en fondsen te ontvangen. Christina vindt dat de nonnen zelf moeten kunnen beslissen, wat een statement is tegen het patriarchaat. Maar omdat ze Benedetta openlijk beschuldigt en geen bewijzen kan voorleggen, moet ze boeten. Ze kastijdt zichzelf en gooit zich niet veel later van de kloostermuren.

Verhoeven schuwt dus niet om de hypocrisie binnen de Kerk aan te kaarten (aan de ene kant pronken met rijkdom terwijl Jezus' leer in se draait om zuinig te leven). Benedetta, zo stelt deze film, zal haar gemeenschap behoeden van de pest door de poorten te sluiten. De plek in Toscane gaat in quarantaine. Maar wanneer Felicita Benedetta begluurt door een gat en merkt dat haar abdis er een lesbische relatie op nahoudt met novice Bartholomea (een vanaf de start van deze film al erg verleidelijke Daphne Patakia, de meest sensuele scène die ze met Virginie Efira heeft is ongetwijfeld wanneer Bartholomea cijfers leert schrijven) informeert ze de nuntius. Of Felicita haar oorspronkelijke mening 'In bed gebeuren er geen wonderen' dan herzien heeft, is niet meteen duidelijk. Van het Mariabeeldje dat Benedetta als kind meekreeg van thuis, heeft Bartholomea een dildo gemaakt omdat ze met haar vinger zelf niet diep genoeg geraakt in de vagina van Benedetta om haar volledig te bevredigen. Het houten beeldje kan dat wel. Wanneer de hogere clerus dan ook in het klooster binnenvalt, wil het eerst en vooral dit beeldje als bewijs vinden. Als het daar niet in slaagt, gaat die over tot de wrede foltering van Bartholomea, door een kwelpeer in haar vagina te steken, om haar zo tot bekentenissen aan te zetten.

Nog voor Benedetta is ingetreden vindt er al een klein mirakel plaats. Zij en haar ouders worden overvallen. De mannen op paarden in harnas zijn op zoek naar geld en juwelen in de openingsscène van deze ontzettend sterke film. Benedetta stelt dat hun gedrag zal gestraft worden. En kijk, de man die de halsketting van haar moeder losgerukt heeft met zijn zwaard krijgt niet veel later, tot groot jolijt van de andere mannen, vogelkak op zich. Haar vader onderhandelt de bruidsschat van zijn dochter

met de abdis. 150 ecu is de normale prijs als ze zou uitgehuwelijkt worden met een man. Hij stelt 75 voor, zij wil en krijgt er uiteindelijk 100 en wordt ook jaarlijks rijkelijk voorzien van eten.

Benedetta voelt zich echter al snel eenzaam in het klooster en richt zich in een gebed om iemand bij haar te hebben. Ze bidt 's nachts voor het grote Mariabeeld, zuigt aan de ontblote borst van het beeld dat omver valt. Wonderwel raakt het meisje niet gewond. Haar jurkje heeft ze ondertussen moeten inruilen voor een veel minder comfortabel slaapkleed dat jeukt. Dat is bewust zo gedaan om de kloosterlingen erop attent te maken dat het lichaam zondig is.

Achttien jaar later heeft Benedetta visioenen en nachtmerries over Jezus. Ze wordt vastgebonden op bed (een verwijzing naar bondage) en na een tijd wordt er beslist dat ze een celgenote krijgt. Zo ontkiemt de lesbische relatie met Bartholomea die gered werd door Benedetta's vader. Hij betaalde ook haar bruidsschat aan het klooster omdat ze op de vlucht was voor haar vader en familie. Nadat Bartholomea's moeder gestorven was, werd Bartholomea door haar vader, een schapenherder, en haar broers seksueel misbruikt.

De sterkte van Benedetta is ongetwijfeld dat hier verschillende filmgenres te zien zijn in een. Verhoeven refereert naar de historische film, het ridderepos maar ook de horrorfilm wanneer we het hoofdpersonage met een vervormde mannelijke stem haar voorspellingen horen doen. Verder verwijst de regisseur ook naar de kruisiging van Jezus. Twee keer zelfs. Zowel Benedetta als de nuntius worden verraden. Die laatste krijgt zelfs een Judaskus van Felicita die zich finaal op de brandstapel gooit. Qua boodschap kan het ook tellen wat Verhoeven meegeeft in deze film die het machtsmisbruik in de Kerk en bij uitbreiding het patriarchaat hekelt. Felicita en de nuntius krijgen de pest. De rest van Pescia blijft er immers van gespaard.

< Bert Hertogs >